

Winterbijeenkomst NETWERK ZELF ZADEN TELEN

De Zonnekouter: 09 januari 2014

Dit jaar kwamen we voor de winterbijeenkomst samen in de mooie vergaderruimte van DE ZONNEKOUTER op het bedrijf van Walter en Ann Coens-Verboven. Bedankt Ann en Walter.

Een prachtige plaats voor een mooie samenkomst. We werden er hartelijk begroet door Walter en Ann. Ze verwelcomden een vijftiental belangstellenden. We startten zoals steeds met een rondleiding op het bedrijf waar we de kastteelten en de teelten in openlucht konden bekijken. In de kas stonden de veldsla en spinazie en warmoes. In open lucht was de preiteelt een bijzonder aandachtspunt.

De voorstelling van de aanwezigen: *Stefaan Anrijs, Kendrah Jaspersen, Gabriella, Sander, Louis De Bruyn, Greet Lambrecht, Anouk Francis, Tijs Boelens, Lieven Decrick, Walter Coens, Johan Rapol, Stefan Derdelinckx, Katia Delmotte, Jelle Jacobs, Mieke Lateir, Jan Thoelen,*

Stefaan Anrijs, Kendrah Jaspersen, Gabriella zijn drie vertegenwoordigers van de opleiding antropologie van de LOUVAIN LA NEUVE. Hun studiedomein betreft **Small Farming**, zeg maar boerenlandbouw en de verhouding hiervan met de universiteit. De vraag kwam er na een bezoek rond Zelf Zaden Telen op AKELEI: "Kunnen ze onze winterbijeenkomst niet bijwonen? Het is een bijdrage tot ons studiewerk: "Network Knowledge in Farming". NETWERK ZELF ZADEN TELEN is hiervan een concreet voorbeeld."

Sander is LANDWIJZER-student werkzaam op DE WASSENDE MAAN en sterk geïnteresseerd in Zelf Zaden Telen.

Johan Rapol is technisch medewerker van INAGRO op de proeftuin voor Biologische teelt het CCBT in Rumbeke Beitem. Hij is erg betrokken bij de begeleiding van de rassenproeven voor zaadvaste rassen zowel bij opstarten als bij de beoordeling. Zo hadden we tot nu toe al twee opeenvolgende jaren de zaadvaste preirassenproef. Zijn motivatie ligt vooral in de toenemende concentratie van de zaadsector die bijdraagt tot de vermindering van de biodiversiteit van rassen. De sector moeten dus zelf initiatief nemen om de biodiversiteit te bewaren en opnieuw te ontwikkelen. Daar wil INAGRO – CCBT in samenwerking met de biosector toe bijdragen.

Jelle Jacobs is zowel afgestudeerd aan de LANDBOUWHOGESCHOOL VAN GENT als aan LANDWIJZER, de biologische Landbouwopleiding. Hij zal in 2015 starten met zijn eigen bedrijf in Henegouwen in de buurt van Doornik en is

volop bezig de start hiervan voor te bereiden. Met betrekking tot Zelf Zaden Telen wil hij zich vooral toeleggen op de zaadvaste spruitenrassen. Een quasi braakliggend terrein. Hij wil hiervan een levenswerk maken.

Mieke Lateir, afgestudeerd bij LANDWIJZER, werkte lange tijd voor VREDESEILANDEN maar werkt nu voor BIOSANO dat onder andere de zadenverkoop voor BINGENHEIMER SAATGUT, een coöperatief bedrijf dat werkt aan het ontwikkelen en vermeerderen en commercialiseren van zaadvaste groenterassen.

Greet Lambrecht verzorgt zaadteelt van 1/3de van de geteelde gewassen op AKELEI. Zaadteelt zit haar al sinds haar opleiding in Duitsland 'in de genen'. Door Zelf Zaden Telen ontwikkelen de gewassen een aanpassing aan de bedrijfsomstandigheden. Het is onderdeel van de ontwikkeling van de bedrijfsindividualiteit.

Savooikool: Op AKELEI is ervaring opgedaan met savooikool van het herfstras **Sankt Martin** waarbij de winterhardheid door selectie kan verbeteren. Kolen leveren een massa zaad op maar desondanks moet het aantal planten groot genoeg zijn om inteelt te voorkomen.

Lieven Decrick: is sterk geïnteresseerd in de schoonheid van de agrobiodiversiteit van groentegewassen. Instandhouding van historische rassen is dan helemaal zijn ding en hij wil binnen drie jaar starten met de verkoop van zaden uit zijn praktijkbedrijf Zelf Zaden Telen.

Katia Delmotte: is afgestudeerd bij LANDWIJZER en wil een bedrijfje opstarten voor het vermeerderen van zaad- en plantgoed. Het opkweken van plantmateriaal uit biologisch vermeerderde en ontwikkelde rassen is dus het kerndoel van haar bedrijfsconcept: bedrijfseigenheid en uitwisseling als dienstverlening aan productiebedrijven staan daarin centraal.

Anouk Francis: startte haar bedrijf "Bouquet Garnie" nadat ze afstudeerde bij LANDWIJZER wil met Zelf Zaden Telen van kruiden aan de slag gaan met als belangrijk productiedoel rechtstreekse verkoop van zaden en kruiden.

Walter Coens: werkt op DE ZONNEKOUTER met zaadvaste groene selder. Met het zaadvast wortelras Rosal is al enige ervaring opgedaan. De vragen gaan vooral over het opstellen van teeltfiches voor zaadteelt van bepaalde gewassen. Onder andere ook voor de website. De Praktijk van de Eigen Zaadteelt op papier zetten

Jan Thoelen: is medeboer op DE WASSEDE MAAN een coöperatief groentebedrijf dat zowel met zaadvaste rassen als met hybriden werkt. Aan Zelf Zaden Telen wordt concreet gewerkt met witte selder, selder, prei, Pastinaak, rode biet.

Het ontwikkelen van Zelf Zaden Telen op het bedrijf roept vele vragen op: rode biet heeft meerkernig zaad, hoe kunnen we daarmee omgaan? De vermeerdering van struikboontjes hoe pakken we dat aan? Verder zijn we op zoek naar graanrassen voor de productie van tarwebloem: welke rassen kunnen we hiervoor kiezen?

We zijn we vooral geïnteresseerd in de gewassen pastinaak, selder en prei.

Voor pastinaak is vooral de selectie een leeropdracht:

- Selecteren op homogeniteit van het type: het beeld van het ideale type vasthouden
- Overwinteren in een bak met nat zand (vorstvrij)
- Of rechtstreeks in de grond planten op de plaats van de zaadteelt
- Een zaadteeltfiche voor Pastinaak voor de website!

Zaaddragers selder

De concrete ervaring met de rassenproef van witte selder in tunnels stimuleerde ons tot het uitkiezen van een ras uit de reeks om hiermee aan de slag te gaan voor Zelf Zaden Telen. Het probleem is vooral het overwinteren van de zaaddragers: hoe doe je dat? We stellen vast dat de zaaddragers bij de bewaring in de

koelruimte verleppe. Belangrijke vraag is nu wanneer brengen we ze terug in de grond op de plek voor zaadteelt?

- overwinteren in koelcel (1°C) begin maart terug uitplanten (3 rijen per bed op een afstand van 30cm in de rij)
- of rechtstreeks uitplanten in tunnel: er is dan veel minder risico op uitdroging (koelcel droogt de planten uit)

De preiteelt van de zaadvaste prei heeft te weinig kilo's (max. 20 ton/ha) en er is snel veel sleet opgetreden vooral vanaf ½ tot eind oktober. Zadvaste herfstprei van het ras Tadorna leverde 30 tot 35 ton/ha maar was gevoelig voor roest.

Johan Rapol: over de vergelijkende rassenproef met winterprei:

De opbrengstverschillen van de zaadvaste rassen in vergelijking met hybriden is groot

Maar ook de verschillen tussen de bedrijven zijn groot (± 16 t/ha gemiddeld naar 30 t/ha) de rijenafstand was 75 cm. De vraag kan dan gesteld worden welk preiras is geschikt voor welk bedrijf: bijv. welk preiras past op DE WASSENDE MAAN.

Rassenproeven zijn oriënterende proeven om te kunnen kiezen welk ras bij welk bedrijf past om er daarna door positieve massaselectie mee aan de slag te gaan. De resultaten van de preirassenproef zijn in voorbereiding. (bedankt Johan)

Gespreksthema's:

Aantal zaaddragers:

- Selder 20 planten
- Prei: 200 planten
- Pastinaak: 100 planten
- Savooikool: 20 planten

Kennis en ervaring uitwisselen :

Wat vooral belangrijk blijkt te zijn voor de aanwezigen is de uitwisseling van kennis en ervaring

- De website gebruiken als forum voor kennisdeling kan de beschikbare kennis bundelen en toegankelijk maken voor iedereen. Belangrijkste blijft echter de ervaringen voor jezelf noteren en bij te houden want net als het telen zelf is Zelf Zaden Telen geen exacte wetenschap omdat elke tuinder en elk bedrijf anders is. Werkt elk tuinder niet vanuit zijn eigenheid aan de bedrijfsindividualiteit? Voor we tot een website als Forum overgaan moeten we toch alle voor en nadelen eens goed afwegen
- Literatuur + handboeken voorstellen: het handboek van Arche Noah: **Handbuch Samengärtnerei** is een prima handboek (spijtig genoeg bestaat het niet in het Nederlands).
- Gerichtte vragen in verband met problemen zoals bijv. met preimineervlieg kunnen we richten aan INAGRO: waarschuwingssysteem. Ook samenaankoop van bijv. schermdoeken kan via INAGRO aangepakt worden (dank voor de info Johan)
- De samenwerking met INAGRO loopt goed: het tweede jaar op rij voor de rassenproef van prei en de contacten verlopen probleemloos in beide richtingen:
- De rassenproef van witte selder werd opgezet door NETWERK ZELF ZADEN TELEN in samenwerking en met medewerking van INAGRO
- En een verdere samenwerking met INAGRO kondigt zich aan met een rassenproef van wortelen (met aandacht voor het thema smaak) en savooikool. **De vraag is dan welke tuinders de rassenproef op hun**

bedrijf een plaats willen geven. Voor wortelen gaat het om voorjaarszaaiing: februari in zandgrond en vanaf april in zware grond.

Vorbereiding van de zadenreiniging op ILVO- PLANT

Uit de ervaring van onze laatste zadenreinigingsdag op ILVO- PLANT leerden we dat om alles wat gesmeerd te laten verlopen, een betere voorbereiding nodig is. Enkele tips uit ons overleg.

- De zaaddragers of stengels met zaden moeten door en door droog zijn
- Wat je thuis kan doen en wat je meebrengt naar ILVO- PLANT:
  - De zaadschermen afsnijden zodat de massa materiaal beperkt wordt
  - Bonen: breng de peulen mee in plaats van de hele plant;
- Een kleine dorsmachine zou al veel helpen;

Zaadteelt erwten

- Schimmelgevoeligheid van erwten: zaadplanten van de vroege zaaiing blijven gezonder
- Opgelet bij bonen kan ook kruisbestuiving optreden: je krijgt dan in de tweede generatie uiteenlopende types waarop je dan weer goed moet selecteren.

Zaadteelt wortelen (geldt voor alle schermbloemigen)

- Primaire schermen apart oogsten (deze schermen leveren de grootste zaden en dit is belangrijk voor de kiemenergie)
- Secundaire en tertiaire schermen later oogsten e apart houden

Knolvenkel al of niet overwinteren?

- Mededeling: knolvenkel die het jaar van de zaaiing bloeide (eenjarig) werd niet bevrucht en leverde geen zaad. Overwinteren schijnt dus noodzakelijk te zijn voor goede zaadteelt).

Zomerexcursie naar Duitsland

- Voorkeur gaat uit naar een excursie begin augustus: een eerder kalme periode op de bedrijven (wegens volop verlof periode)
- In samenwerking met Bingenheimer Saatgut. Mieke Lateir bereidt mee de excursie voor